

Arbeids- og sosialdepartementet

Saksbehandler: E. Ytterland

Autisme er en gjennomgripende utviklingsforstyrrelse som medfører omfattende funksjonsvansker. Vanskene griper inn i ulike livsområder og varer hele livet. Hovedvanskene er knyttet til: omfattende forståelsesvansker knyttet til språk, kommunikasjon og sosiale relasjoner, uttalte begrensninger i aktiviteter og interesser, samt særegne reaksjoner på omgivelsene.

Autismeforeningen i Norge ble stiftet i 1965 og har ca. 4.700 medlemmer. Foreningen er en sammenslutning av mennesker med diagnoser innen autismspekteret, foreldre og andre pårørende, fagfolk og andre interesserte.

HØRINGSSVAR - FORSLAG TIL ENDRINGER I FORSKRIFT OM ARBEIDSAVKLARINGSPENGER

Autismeforeningen i Norge (AIN) setter pris på at frivillig innsats i forslaget foreslås som en aktivitet som kan betraktes som arbeidsrettet aktivitet. Videre mener AIN det er positivt at regler og praksis tydeliggjøres gjennom forskrift.

På den annen side er AIN bekymret for en stadig innstramming av AAP-ordningen, uten at det samtidig settes krav til tettere oppfølging av den enkelte bruker. Mennesker med autismspekterdiagnoser (ASD) opplever ikke sjelden å bli misforstått i møte med NAV.

ASD, herunder Asperger syndrom, er en gjennomgripende utviklingsforstyrrelse, som særlig gir vansker knyttet til språk, kommunikasjon og sosiale relasjoner, men også utfordringer knyttet til organisering av hverdagen, prioritering av gjøremål og forståelse av konsekvenser av valg og handlinger. Samtidig kan mennesker med ASD oppfattes som ressurssterke og normalt fungerende. ASD blir slik en usynlig funksjonsnedsettelse, som er medvirkende til at mange opplever å bli overvurdert og misforstått.

De innskrenkingene i AAP-ordningene som her blir foreslått forskriftsfestet synes å kunne få til dels store negative konsekvenser for brukere med ASD.

Reduksjon av AAP ved brudd på nærmere bestemte aktiviteter

I høringsnotatet foreslås det forskriftsfestet at tre typer brudd på nærmere bestemte aktiviteter skal føre til reduksjon av stønad. De tre bruddene (å ikke møte til avtalt tid, ikke møte opp på avtalt tiltak og å unnlate å sende dokumentasjon) kan ramme brukere med ASD hardt.

Å ikke møte til avtalt tid, å ikke møte opp på avtalt tiltak eller å unnlate å sende dokumentasjoner ikke nødvendigvis tegn på motstand eller motvilje. For mange med ASD er organiseringsvansker og prioriteringsvansker store utfordringer i hverdagen. Dette er vansker som følger med funksjonsnedsettelsen. Videre har mennesker med ASD en stor sårbarhet for stress, på grunn av de gjennomgripende vanskene diagnosen fører med seg. Mennesker med

ASD kan ha vansker med å komme i gang, orientere seg, lokalisere riktig transportmiddel mm. En ikke liten andel personer med ASD har også tilleggslidelser, som f.eks. angst og sosial angst. Uten veiledning eller hjelp til organisering og planlegging kan det være vanskelig å gjennomføre avtaler. Det er helt nødvendig at deres kontaktpersoner og saksbehandlere kjenner dem godt og har forståelse for hvilke vansker den enkelte bruker med ASD har.

AIN erfarer imidlertid at kunnskap og forståelse for autismespekterdiagnoser og de vanskene denne medfører ikke er utbredt i NAV. Mange opplever at de ikke blir møtt eller forstått fordi det er vanskelig å få til en «en-til-en» relasjon til saksbehandler og fordi man som regel blir henvist til kontaktsentre på telefon eller nettsider. Når mye av dokumentasjonsbyrden legges på brukeren, blir det for brukere med ASD vanskelig å få nødvendig hjelp og forståelse. Den foreslåtte regelen om umiddelbar reduksjon i AAP ved brudd på aktivitetsplikten virker urimelig unyansert og vil for personer med ASD bli som en straff for medfødte vansker.

Rimelig grunn til ikke å sende inn meldekortet

En hendelse som for normalfungerende mennesker er vanlig, kan for mennesker med ASD utløse voldsomt stress. AIN ber om at det i forskriften spesifiseres at mennesker med ASD skal komme inn under unntaksregelen, på bakgrunn av de gjennomgripende vanskene diagnosen medfører, og i særdeleshet på bakgrunn av sårbarhet for stress.

Vedtaksperiode og oppfølging

Mennesker med ASD oppfattes ofte som ressurssterke og godt fungerende. Det kan derfor være vanskelig å få nødvendig hjelp og veiledning. Et kjennetegn ved diagnosen er en ujevn evneprofil, noe som kan medføre svært gode kunnskaper og ferdigheter på noen områder, og likeledes svært dårlige ferdigheter på et annet område. Samtidig er forståelsesvansker ofte usynlige. Situasjonen er for de fleste mennesker med ASD kompleks, der de har både ressurser og hjelpebehov, og ofte vansker med å formidle disse.

AIN mener det er altfor snaut at det foreslås minst ett årlig oppfølgingspunkt. Vi ser at dette i praksis kun vil bli ett møte i året. Når stønadsperioden i utgangspunktet er såpass kort som den er, kan ikke ett møte i året kalles oppfølging. Mennesker med ASD har behov for langt tettere oppfølging. Behovet for tilrettelegging, forutsigbarhet og trygghet varer livet ut. For at både den enkelte og samfunnet skal få utnyttet de ressursene mennesker med ASD utgjør bør behovene for tett oppfølging dekkes også i arbeidsavklaringsperioden. AIN ønsker derfor at det bør stilles krav om jevnlig oppfølgingsmøter.

Vennlig hilsen

Annette Drangsholt
Styreleder
Autismeforeningen i Norge

Tove Olsen
Daglig leder
Autismeforeningen i Norge